

boekies

Werkvormen

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Werkvormen groep 1 en 2	4
1. Pak het boek in.....	4
2. Kaarten op tafel	5
Werkvormen groep 3,4 en 5.....	6
1. Verzamelen maar!	6
2. Grabbelton	7
3. Bewegend lezen	8
Werkvormen groep 6,7 en 8.....	8
1. Speeddaten	9
2. Interview met personage.....	10
3. Beeldverhaal	11
Werkvormen VO.....	12
1. Weetjesposter.....	12
2. Fotopresentatie 'Pecha-Kucha'	13

Inleiding

Leesbevordering is het stimuleren van kinderen en jongeren rondom lezen door structureel gerichte activiteiten aan te bieden die zorgen voor meer leesplezier en leesmotivatie zodat lezen wordt gezien als een leuke en zinvolle tijdsbesteding.

Besteed aandacht aan leesbevordering! Deze wervormen vormen het uitgangspunt om aan de slag te gaan met leesbevordering in de klas.

Opbouw

Er zijn tien werkvormen, onderverdeeld in de verschillende doelgroepen. De doelgroepen zijn leerlingen van groep 1 tot en met groep 8 van het basisonderwijs en leerlingen van het voortgezet onderwijs. Elke werkvorm staat op een pagina compact weergegeven. De opbouw per werkvorm is hetzelfde:

- Omschrijving
- Voorbereiding
- Doel
- Instructie (introductie)
- Verwerking (evaluatie/reflectie)
- Leessuggesties

We wensen iedereen veel plezier met het inzetten van de werkvormen en hopen dat leesbevordering een vaste plek krijgt in het onderwijs!

3

Werkvorm 1

Pak het boek in

Omschrijving wervorm

Kaft een prentenboek in met onbedrukt papier. Lees het boek voor en laat jouw kleuters een tekening maken van de boekcover. Stel de vraag: wat vind je belangrijk in het boek? Vergelijk aan het einde de tekeningen met de cover van het boek.

Vorbereiding

- Kies een prentenboek.
- Kaft het boek met onbedrukt papier.
- Zorg dat de cover niet zichtbaar is en dat de leerlingen het boek niet hebben gezien.
- Leg papier en potloden/krijtjes klaar

WERKVORM

Doel

De leerlingen onderscheiden de hoofd- en bijzaken in het verhaal en verwerken de hoofdzaken in een tekening..

4

Instructie (introdactie)

- Vertel de leerlingen dat je een boek hebt meegenomen zonder een mooie tekening op de voorkant. Laat een aantal voorbeelden van boeken zien met een mooie afbeelding op de voorkant. Waarom denken de leerlingen dat juist die afbeelding op de voorkant van het boek staat?
- Lees het boek voor.
- Praat na het lezen van het boek met de leerlingen over de belangrijkste stukjes in het boek. Waarom vinden de leerlingen dit belangrijk?

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Vertel dat de leerlingen een tekening gaan maken voor op de voorkant van het boek.
- Laat de leerlingen aan de slag gaan en loop zelf rond om te kijken welke tekeningen er worden gemaakt.
- Laat tot slot een aantal tekeningen van de leerlingen zien en onthul de cover van het boek. Vergelijk de cover met de tekeningen.

Leessuggesties

- Een jaar in Artis - Sieneke de Rooij
- Nippertje - Rian Visser & Noëlle Smit
- Mijn badje vliegt - Marieke van Ditshuizen & Gerard Delft

Werkvorm 2

Kaarten op tafel

Groep 1/2

Omschrijving werkvorm

Kies een prentenboek uit en hang na het lezen van het boek een aantal prenten op in de klas. Laat de leerlingen de prenten op de goede volgorde hangen en laat ze het verhaal navertellen of laat de fantasie de vrije loop en bedenk samen een nieuw verhaal bij één prent.

Vorbereiding

- Kies een prentenboek uit en kopieer een aantal prenten.
- Zorg ervoor dat je de gekopieerde prenten na elkaar kunt ophangen in de klas.
- Leg papier en potloden/krijtjes klaar.

WERKVORM

Doel

De leerlingen vertellen het verhaal aan de hand van prenten na vanuit het geheugen.

Instructie (introdactie)

- Lees het prentenboek voor.
- Vertel dat je verschillende prenten in de verkeerde volgorde gaat ophangen in de klas. Kunnen de leerlingen de prenten in de juiste volgorde plaatsen? Laat de leerlingen hun ogen dichtdoen en verwissel twee prenten. Herkennen de leerlingen de twee prenten die je hebt verwisseld? Geef een leerling uit de klas de beurt om de prenten te verwisselen en laat andere leerlingen de prenten weer goed hangen.
- Bespreek met de leerlingen hoe je weet wanneer een prent terug komt in het verhaal. Er is altijd een begin en einde aan een verhaal, dit kun je misschien al herkennen aan de prenten.

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Kies één prent uit en bedenk met de leerlingen een nieuw verhaal.
- Laat de leerlingen een tekening maken van de prent die bij het nieuwe verhaal hoort. De leerlingen die snel klaar zijn kunnen een tweede tekening maken.

Leessuggesties

- Een Ijsbeer in de tropen - Hans de Beer
- Kom je op mijn feestje? - Wilma Degeling & Helen van Vliet
- Sam de Wasbeer - Ingmar Larsen, Agnes Loonstra & Joyce Dekker

Werkvorm 3

Verzamelen maar!

Groep 3/4/5

Omschrijving werkvorm

Verdeel de klas in groepjes. Laat de leerlingen per groepje hetzelfde boek uitzoeken. Zij lezen het boek allemaal. Verzamel in de klas of in de school attributen die passen bij het verhaal. Laat aan de hand hiervan het verhaal navertellen. Deze werkvorm kan ook individueel worden uitgevoerd..

Vorbereiding

- Kies een lees- of prentenboek uit wat de klas al kent. Dit kan ook het boek zijn wat je op dit moment voorleest in de klas.
- Verzamel attributen die bij het boek passen.

WERKVORM

Doel

De leerlingen vertellen het gelezen verhaal na aan de hand van voorwerpen die zij hebben verzameld.

Instructie (introdactie)

- Vertel de leerlingen dat je een aantal passende voorwerpen bij het boek hebt uitgezocht.
- Vraag aan de leerlingen waarom zij denken dat deze voorwerpen bij het boek passen.
- Welk voorwerp past het beste? En waarom?

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Vertel de leerlingen dat zij in groepjes hetzelfde boek gaan lezen, wanneer zij het boek uit hebben mogen zij een aantal voorwerpen in de klas of school gaan zoeken die passen bij het boek.
- Wanneer er een groepje klaar is met de opdracht laat je de leerlingen vertellen waarom deze voorwerpen goed passen.

Leessuggesties

- Geef juf aan mij! - Corien Oranje
- Spring, meneer luis! - Bavo Dhooge
- Een fantastische verjaardag - Nanda Roep

Werkvorm 4 Grabbelton

Groep 4/5/6

Omschrijving werkvorm

Lees een boek voor in de klas. Bedenk samen met de leerlingen woorden die belangrijk zijn in het verhaal. Schrijf deze op kleine briefjes. Maak er een grabbelton van. Laat iedere leerling 3 briefjes pakken. Schrijf een nieuw verhaal met deze 3 woorden.

Vorbereiding

- Kies een lees- of prentenboek uit.
- Zorg voor veel kleine briefjes.
- Zet een ton om in te grabbelen klaar.

WERKVORM

Doel

Leerlingen schrijven aan de hand van enkele woorden een nieuw kort verhaal.

Instructie (introdactie)

- Wanneer je het boek hebt uitgelezen vraag je de leerlingen woorden te noemen die belangrijk waren in het verhaal. Bespreek met de leerlingen waarom een woord belangrijk is. Schrijf de woorden op kleine briefjes en doe ze in de grabbelton.
- Vertel de leerlingen dat zij straks een aantal briefjes (afhankelijk hoeveel briefjes er in de ton zitten) mogen pakken.
- Geef de leerlingen de opdracht om een kort verhaal te schrijven waarin ze proberen de woorden op de briefjes te gebruiken.

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Het is extra spannend wanneer de leerlingen niet verklappen welke woorden er op de briefjes staan.
- Laat enkele leerlingen hun verhaaltje voorlezen aan de klas. Kunnen de andere leerlingen raden welke woorden er uit het andere boek kwamen?

Leessuggesties

- Timo en de Oppasninja krijgen koninklijk bezoek - Lisa Boersen
- Dikke Vik en Vieze Lies worden vrienden - Sunna Borghuis
- Blitz! Dino's in de ruimte - Rian Visser

Werkvorm 5

Bewegend lezen

Groep 3/4/5

Omschrijving werkvorm

Zoek een lange trap (of gebruik hoepels/pionnen). Leg op iedere trede een boek. Verdeel de leerlingen over de trap. Geef leerlingen vijf minuten de tijd om kennis te maken met het boek op de trede. Daarna gooit een leerling met een dobbelsteen. Het aantal ogen is hoeveel treden de leerling omhoog of omlaag gaat. Het kennismaken begint weer opnieuw.

Vorbereiding

- Zoek een grote ruimte uit waarin je deze activiteit kunt uitvoeren.
- Verzamel verschillende typen kinderboeken, zoveel als het aantal kinderen wat in je klas zit. Leg de boeken in hoepels of op trede van een trap.
- Leg 1 dobbelsteen klaar.

WERKVORM

Doel

Leerlingen maken kennis met verschillende typen boeken.

8

Instructie (introdactie)

- Neem de leerlingen mee naar de ruimte waar je de activiteit gaat uitvoeren.
- Vertel dat iedere leerling bij een trede mag gaan staan. De leerlingen krijgen de kans om vijf minuten in het boek te lezen.
- Bespreek hoe je er achter kunt komen of het boek bij je past. Bekijk de voor- en achterkant, lees de eerste paar bladzijdes, bekijk de afbeeldingen en lees de hoofdstuktitels. Gebruik hierbij een boek als voorbeeld.

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Leerlingen lezen vijf minuten in het boek wat op de trede ligt. Ze mogen zitten, staan of liggen.
- Laat na vijf minuten enkele leerlingen aan het woord. Waarom willen de leerlingen wel of niet verder lezen in het boek?
- Geef een leerling een dobbelsteen. Het aantal stippen staat voor het aantal treden wat de leerlingen omhoog/omlaag gaan. De leerlingen lezen vijf minuten in een nieuw boek.

Leessuggesties

- Mees Kees in de gloria - Mirjam Oldenhav
- Guus wil een hond - Anne Maar
- De zenuwslpende zwemvierdaagse - Bert Wiersma

Werkvorm 6 Speeddaten

Groep 6/7/8

Omschrijving werkvorm

In deze werkvorm vertellen leerlingen elkaar over het boek dat ze gelezen hebben. Je verdeelt de klas in twee groepen: de vertellers met een boek en de luisteraars. De vertellers mogen in drie minuten alles vertellen over hun boek. Na drie minuten wisselen de luisteraars en zo kun je meerdere rondes speeddaten.

Vorbereiding

- De leerlingen die aan de beurt zijn om de rol van verteller aan te nemen hebben hun boek uitgelezen en eventueel een kladblaadje met aantekeningen.

WERKVORM

Doel

De leerlingen wisselen informatie uit over hun boek en komen in aanraking met veel verschillende boeken.

Instructie (introdactie)

- Vertel de leerlingen dat ze gaan speeddaten met boeken. Leg uit dat de helft van de klas in de eerste les verteller is, de andere helft de volgende les. Als je geen verteller bent, ben je luisteraar. Leg uit wat de eigenschappen van een goede verteller en een goede luisteraar zijn.
- Bedenk of leerlingen zelf mogen kiezen met welk boek zij speeddaten of dat hier een vast doordraaipatroon bij hoort.

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Laat de vertellers zich voorbereiden op hun verhaal en zet ze op een plek in het lokaal. Laat de luisteraars nu een plek zoeken of wijs deze plek toe en geef het startsein voor de eerste ronde. Laat na drie minuten weten dat de tijd om is en laat de luisteraars een nieuwe plek zoeken of doordraaien volgens jouw systeem. Geef nu een startsein voor de tweede ronde. Deze stappen herhalen zich tot de tijd om is of totdat er een bepaald aantal rondes is gespeeddatet.
- Bespreek na afloop welk boek de luisteraars het leukst vonden en waarom.

Leessuggesties

- Agent bij de dierenpolitie - Chris Bowman
- Grote gedachten - Janny van der Molen
- De zee kwam door de brievenbus - Selma Noort

Werkvorm 7

Interview met personage

Omschrijving werkvorm

In deze werkvorm schrijven leerlingen een interview met één van de personages. Deze werkvorm kun je inzetten als verwerkingsopdracht na het lezen van een boek. De leerlingen zijn de interviewers en ze verzinnen zelf de antwoorden van het personage uit het boek. De interviews kunnen achteraf ook nagespeeld worden. .

Vorbereiding

- Zorg voor verschillende voorbeelden van interviews, dit kunnen kranten, tijdschriften of andere artikelen zijn.

WERKVORM

Doel

De leerlingen gaan creatief schrijven naar aanleiding van wat leerlingen gelezen hebben, ook verplaatsen zij zich in een personage uit hun boek.

Instructie (introductie)

- Vertel de leerlingen dat ze een interview gaan maken met één van de personages uit hun boek.
- Leg uit wat een interview is en wat hier de belangrijkste kenmerken van zijn.
- Nodig de leerlingen uit om verschillende voorbeelden te bekijken.

Verwerking

- Laat de leerlingen starten met het maken van een vragenlijst.
- Maak tweetallen en laat deze tweetallen hun bedachte vragen met elkaar bespreken. Werk met het geven van tips en tops.
- Laat de leerlingen hun vragenlijst aanpassen indien nodig en laat ze de antwoorden op de vragen bedenken.
- Geef nu de tijd en ruimte om het gehele interview uit te werken.
- Je kunt als afsluitende opdracht deze interviews in de klas naspelen. Door middel van kleine toneelstukjes in tweetallen wordt dit interview gezien en gehoord.

Leessuggesties

- Sasha - Corien Oranje.
- Wervelwind Merel - Caja Cazemier
- Vlucht - Ineke Kraijo

Werkvorm 8

Beeldverhaal

Groep 6/7/8

Omschrijving werkvorm

In deze werkvorm gaan leerlingen tekenen terwijl ze luisteren. Elk voorleesmoment maken de leerlingen één of meerdere schetsen van het voorgelezen verhaal. Wanneer het boek uit is, heeft elke leerling veel schetsen om hun beeldverhaal uit te werken. Je kunt deze werkvorm afsluiten met een expositie van de gemaakte beeldverhalen.

Vorbereiding

- Zorg voor voldoende papier en potloden tijdens voorleesmomenten.
- Maak een voorleesplanning (dagelijks, op vaste tijden, meerdere keren per week etc.)
- Kies welk boek je voor gaat lezen.

WERKVORM

Doel

De leerlingen gaan op een interactieve en creatieve manier luisteren naar een verhaal en vormen hier zelf een beeld bij.

Instructie (introdactie)

- Vertel de leerlingen dat je op meerdere momenten een boek gaat voorlezen. De leerlingen mogen daarbij schetsen wat ze horen.
- Leg uit wat een schets is en wat jij van de leerlingen verwacht.
- Maak afspraken over het bewaren of opbergen van de schetsen.

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Lees het gekozen boek voor. En geef de leerlingen na het lezen nog een paar minuten de tijd om hun schets af te maken.
- Herhaal dit tijdens elk voorleesmoment. De leerlingen hebben nu allemaal een serie schetsen.
- Als het boek uit is gaan de leerlingen met al hun schetsen aan de slag om hier een beeldverhaal van te maken.
- Je kunt deze werkvorm afsluiten met een expositie van de gemaakte beeldverhalen.

Leessuggesties

- Over goden en reuzen - Simone Kramer
- Gevaar aan de waterkant - Peter Vervloed
- Bram en de Orde van Avalon - Michael Reefs

Werkvorm 9

Weetjesposter

VO

Omschrijving werkvorm

Met deze werkvorm gaan leerlingen creatief aan de slag, na het lezen van een informatieboek. Individueel of in tweetallen lezen zij een informatieboek en verzamelen zij interessante weetjes. Na het lezen maken de leerlingen een poster. Zij presenteren hun eindresultaat en bespreken hun proces voor de hele groep.

Vorbereiding

- Zorg voor papier, tekenmaterialen, scharen en lijm.
- Maak (indien gewenst) een indeling van tweetallen en/of verdeling van informatieboeken.

WERKVORM

Doel

De leerlingen gaan hun leeservaring verdiepen door op een creatieve manier met de gelezen informatie om te gaan.

Instructie (introdactie)

- Vertel de leerlingen dat ze een poster gaan maken met leuke weetjes over een informatieboek. Dit kan zowel individueel als in tweetallen.
- Maak een verdeling van informatieboeken of laat de leerlingen zelf een informatieboek kiezen.

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Geef de leerlingen de tijd om na het lezen van een informatieboek, weetjes te verzamelen en hun poster te maken (tekenen, schrijven, knippen, plakken).
- Laat de leerlingen de posters aan elkaar presenteren. Denk hierbij niet alleen aan het product (de poster), maar ook aan het proces (aanpak, eventuele samenwerking).

Leessuggesties

- Groene stoom - Gerard Sonnemans
- Hersenvliesontsteking - Gray Wilburn
- Dierentuinaris - Ruth Owen

Werkvorm 10

Fotopresentatie 'Pecha-Kucha'

VO

Omschrijving

Pecha Kucha is een werkvorm waarbij leerlingen leren om een korte, creatieve presentatie te houden. Pecha Kucha is presentatievorm waarbij leerlingen twintig beelden zoeken die iets met het boek te maken hebben. Elk beeld (foto of afbeelding) wordt twintig seconden getoond, hierdoor worden leerlingen gedwongen om 'to-the-point' te zijn.

Vorbereiding

- Bedenk of je de opdracht individueel of als groepswork in wil zetten.
- Als je deze werkvorm als groepswork gebruikt moet je ervoor zorgen dat leerlingen uit één groepje hetzelfde boek lezen. Zij verzorgen dan gezamenlijk een presentatie.

WERKVORM

Doel

De leerlingen leren hun kennis kort en bondig te delen en leren door de beperkte tijd om te gaan met tijdsdruk.

Instructie (introdactie)

- Vertel de leerlingen dat ze hun boek gaan presenteren door middel van een Pecha Kucha. Je legt uit wat een Pecha Kucha is.
- Leg uit wat de eisen zijn: twintig beelden, twintig seconden per beeld, dus exact zes minuten en veertig seconden per presentatie.

Verwerking (evaluatie/reflectie)

- Laat de leerlingen brainstormen welke onderwerpen uit hun boek gepresenteerd kunnen worden. Denk hierbij aan de inhoud van het boek: gebeurtenissen, personages, centrale boodschap, thema's, sfeer, dilemma's, problemen en oplossingen.
- Laat de leerlingen opzoek gaan naar beelden. Ze kunnen afbeelding op internet zoeken, iets tekenen, zelf foto's maken etc. Zij zullen ook moeten bedenken wat zijn bij elke foto willen vertellen.
- Laat de leerlingen van de verzamelde beelden een presentatie of filmpje maken.
- De leerlingen kunnen nu voor de groep hun Pecha Kucha presenteren. Na afloop van de presentatie mogen er vragen gesteld worden.

Leessuggesties

- Reizen door de ruimte - Agnieszka Biskup
- Kom niet dichterbij - Erna Sassen
- Haaiensnoep - Louise en Richard Spilsbury

